

W TYM ROZDZIALE POMOCNIKA:

Dowiecie się jak zorganizować akcję obserwacyjną oraz na co szczególnie zwrócić uwagę

Zrozumiecie zasady wynikające z Kodeksu Postępowania obserwatorów społecznych

Będziecie mogli przeprowadzić akcję obserwacyjną zgodnie z najlepszymi standardami

Jak dobrze zorganizować społeczną akcję obserwacji wyborów?

Po co obserwujemy wybory?

Planując akcję obserwacji wyborów warto zastanowić się nad jej celami. Przykładami celów obserwacji wyborów mogą być:

- ▶ usprawnienie procesu wyborczego,
- ▶ kontrola przebiegu dnia głosowania (bez ingerencji w prace komisji),
- ▶ analiza wybranych aspektów procesu wyborczego (np. dochowywania tajemnicy głosowania).

Pamiętajcie, aby nie obserwować wyborów pod daną tezę lub z zamiarem udowodnienia czegoś. Dewizą obserwacji społecznej jest bezstronność i rzetelność prowadzonej obserwacji.

Wynikiem tak rozumianej akcji obserwacyjnej powinien być raport zawierający spostrzeżenia obserwatorów i ważne rekomendacje.

Jaki etap cyklu wyborczego chcemy obserwować?

Przygotowując się do prowadzenia obserwacji, wybierzcie etap cyklu wyborczego, który zamierzacie obserwować. Pamiętajcie, że wybory to nie tylko obserwacja dnia głosowania w lokalach wyborczych, równie istotny może być monitoring finansowania partii i komitetów, monitoring mediów lub zmian ustawodawczych wprowadzanych przed wyborami.

Obserwacja społeczna to odpowiedzialność

Organizując akcję obserwacji wyborów pamiętajcie o odpowiedzialności organizatorów za formułowane komunikaty. Komunikaty akcji (w tym raport) powinny być **formułowane na podstawie faktów i ugruntowanych wniosków. Bezpodstawne oskarżenia mogą prowadzić do obniżenia poziomu zaufania wobec procesu wyborczego i samej instytucji obserwatorów społecznych.**

Jeśli w statucie waszego stowarzyszenia lub fundacji znajduje się jedno z poniższych:

TROSKA O DEMOKRACJĘ

TROSKA O PRAWA OBYWATELSKIE

TROSKA O ROZWÓJ

SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO

**To czas na obserwację wyborów!
To nie jest trudne – wystarczy dobra organizacja i współpracownicy!**

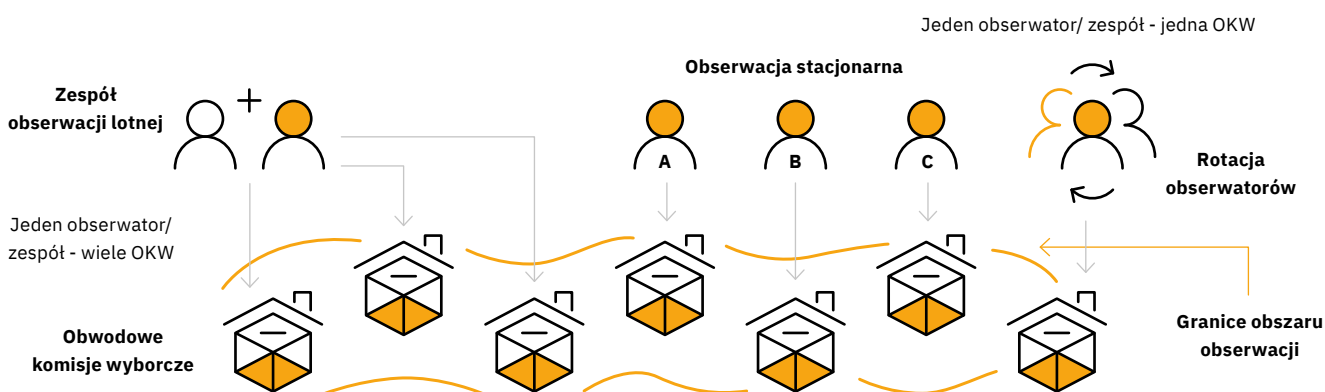

Planujemy akcję obserwacyjną krok po kroku

Uprawnienia organizacji, członkowie zespołu, przedmiot obserwacji, tryb i obszar obserwacji

Pamiętajcie,

aby móc obserwować trzeba posiadać zaświadczenie wydane przez organizację organizującą akcję obserwacji. Decydując się na obserwację w trybie lotnym, powinniście wydać obserwatorom tyle zaświadczeń ile zamierzają odwiedzić komisji. Dodatkowo, jeśli obserwują w dwuosobowych zespołach muszą reprezentować dwie różne organizacje.

1. Na jakiej podstawie? Upewnijcie się, że Wasza organizacja spełnia warunki i posiada status prawny fundacji lub stowarzyszenia, oraz że w Waszym statucie znajdują się odpowiednie zapisy (Kodeks wyborczy art. 103 c).

2. Kto? Zastanówcie się ile osób jest gotowych obserwować z Wami wybory? Jeśli zbierzecie 10 osobową grupę pamiętajcie, że część z Was będzie musiała wcielić się w role członków sztabu akcji. Koordynacja obserwatorów przy jednoczesnej obserwacji w lokalu jest niewskazana.

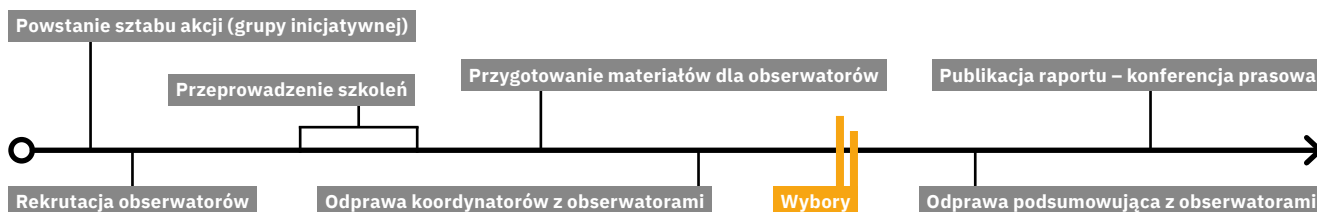
3. Co? Zdecydujcie jaki szczebel komisji wyborczych będziecie obserwować. W przypadku dnia głosowania będą to zazwyczaj Obwodowe Komisje Wyborcze. Zastanówcie się co dokładnie chcecie obserwować? Przykładowy formularz z pytaniami dzieli się zazwyczaj na obserwację otwarcia lokalu wyborczego, przebiegu dnia głosowania, obserwację procedur zamknięcia lokalu oraz na obserwację liczenia głosów. Przykładowy formularz znajdziecie w Bibliotece wiedzy.

4. W jakim trybie? Określcie tryb obserwacji. Wyróżniamy dwa tryby: (i) lotny (zespoły dwuosobowe (A+B) oraz (ii) stacjonarne (A),(B),(C). Zespoły lotne obserwują wiele komisji w ciągu dnia głosowania, ale ważne jest aby spędzały w każdej komisji minimum 30 min. W trybie stacjonarnym każdy obserwator przypisany jest do jednej komisji. Obserwatorzy w trybie stacjonarnym mogą za to rotować się w ciągu dnia, nie mogą jednak obserwować wspólnie w tym samym czasie jeśli są z tej samej organizacji.

5. Gdzie? Planując logistykę obserwacji dnia głosowania powinniście szczególną uwagę przyłożyć do wyboru obszaru obserwacji (obserwujecie np. w 1 gminie, 1 powiecie, 1 okręgu wyborczym). Można wtedy wyciągnąć wnioski w odniesieniu do określonego obszaru (jeśli są statystycznie uzasadnione).

6. Jak? Obserwatorzy powinni być dobrze wyszkoleni, aby być w stanie wyłapywać nieprawidłowości i unikać przypisywania błędów tam gdzie komisje działają zgodnie z procedurami.

Oś czasu akcji obserwacyjnej

WSKAZÓWKI DLA SZTABU AKCJI

Przygotujcie list akcji obserwacyjnej – zawierający charakterystykę i zakres prowadzonej akcji obserwacyjnej i rozdajcie go obserwatorom

Zapewnijcie każdemu obserwatorowi pakiet potrzebnych materiałów w tym identyfikator bez logotypu

Wydelegujcie osoby, które będą w stanie skutecznie pracować nad raportem końcowym po wyborach

Struktura działania sztabu akcji obserwacyjnej

Pamiętajcie,

że obserwatorzy w lokalach wyborczych mogą oczekiwać od sztabu akcji wsparcia logistycznego lub merytorycznego. Z ich perspektywy sztab jest również bezpiecznym i pewnym ośrodkiem informacyjnym,

Szef akcji

Szef sztabu i akcji obserwacyjnej to kluczowa postać. To osoba będąca jednocześnie głosem akcji na zewnątrz oraz podmiotem podejmującym ostateczne decyzje wewnątrz struktury akcji obserwacyjnej. Szef akcji bierze również odpowiedzialność za wnioski znajdujące się w raporcie końcowym akcji.

Obszary działania sztabu lub osoby koordynującej grono obserwatorów:

Koordynacja tematyczna

Procedury i prawo wyborcze

Wyznaczcie osobę, która zapoznana się z wytycznymi PKW i obowiązującym kodeksem wyborczym do tego stopnia, że będzie mogła w trakcie obserwacji służyć poradą dla wszystkich obserwatorów w odniesieniu do kwestii proceduralnych i prawnych.

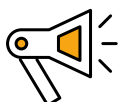
Logistyka

Zaplanujcie jak będą przemieszczać się obserwatorzy. Przedstawcie harmonogram obserwacji, w którym uwzględnicie np. czas na dojazd do wybranej komisji wyborczej. Zaplanujcie gdzie będzie znajdował się sztab akcji, sprawdźcie czy jest tam zapewniona niezbędna łączność (Internet, zasięg telefoniczny).

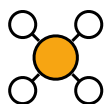
Obróbka danych

Podstawą każdej akcji obserwacyjnej jest sztab akcji do którego spływają informacje. To sztab przetwarza dane z komisji, analizuje je i jest jedyną częścią akcji, która posiada perspektywę lotu ptaka na proces dnia głosowania. Jeśli macie w swoim gronie statystyka, może on być bardzo pomocną osobą.

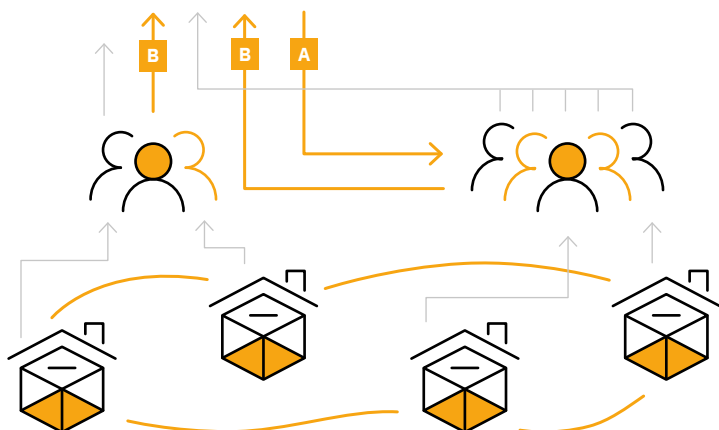
Kontakt z mediami

Wyznaczcie osobę, która będzie informować media o prowadzonej przez Was obserwacji. Pamiętajcie jednak, aby nie wystawiać ocen przed zakończeniem prowadzonej obserwacji. Kontakt z mediami ułatwi Wam później promocję raportu końcowego, sprawi również, że o Waszej obserwacji dowiedzą się wyborcy.

Koordynacja obserwatorów

Koordinator grupy obserwatorów jest podstawowym sposobem komunikacji ze sztabem akcji. Wyznaczcie po 1 koordinatorze na 10-15 obserwatorów. W trakcie prowadzonej obserwacji poproście obserwatorów o wysyłanie informacji potwierdzających gotowość (np. informację o 6 rano, że dotarli do lokalu wyborczego).

A. Kanał łączności – zaplanujcie jakim kanałem będzie odbywała się bieżąca komunikacja koordynatora z obserwatorami (komunikatory telefoniczne, SMS, połączenie głosowe).

B. Sposób raportowania – należy ustalić sposób raportowania zdarzeń w komisji (np. formularz papierowy lub formularz elektroniczny).

JAK POSTĘPUJE OBSERWATOR

Zapoznajcie się ze zrozumieniem z Kodeksem postępowania. To ważne aby każdy z Was go zrozumiał

Wydrukujcie i podpiszcie Kodeks, każdy będzie miał pewność, że zgadza się na zawarte w nim zasady

Przykładowy kodeks postępowania znajdziecie tutaj:

Kodeks postępowania społecznych obserwatorów wyborów

Zasady postępowania obserwatorów społecznych

Bez względu na swoje preferencje polityczne, pozostajcie bezstronni we wszystkich czynnościach, które wykonujecie jako obserwatorzy wyborów, trenerzy obserwatorów, czy członkowie sztabu akcji. Nie związujcie się z partiami politycznymi, kandydatami oraz stronami biorącymi udział w wyborach.

Zawsze prezentujcie wysoką kulturę osobistą w relacjach ze wszystkimi uczestnikami procesu wyborczego, niezależnie od ich zachowania. Bez względu na wyrażanie przemocy i agresji (również agresji słownej).

Orientujcie się w zapisach Kodeksu wyborczego oraz wytycznych PKW dla członków komisji. Postępujcie zgodnie z obowiązującym prawem i przekonujcie innych uczestników procesu wyborczego do tego samego.

Podczas przekazywania informacji dotyczących sytuacji w lokalu wyborczym działajcie rzetelnie, bezstronnie oraz bezzwłocznie, dokładając wszelkiej staranności w trakcie opisywania faktów (pozytywnych i negatywnych).

Szanujcie administrację wyborczą i pod żadnym pozorem nie ingerujcie w ich działania. Oznacza to, że nie powinniście ingerować w działania Obwodowych Komisji Wyborczych.

Współpracujcie z innymi obserwatorami społecznymi, którzy działają zgodnie z zasadami wyznaczonymi przez deklarację oraz z obserwatorami międzynarodowymi.

Pomagajcie bronić prawa wyborców i potencjalnych wyborców do wyrażenia ich woli w procesie wyborczym.

Doskonalcie swoje umiejętności w trakcie szkoleń dotyczących procesu wyborczego oraz sposobów obserwacji wyborów. Jeśli organizujecie akcję obserwacji wyborczej, zadbajcie o to, aby wszyscy obserwatorzy znali cel obserwacji i jej zasady oraz zostali odpowiednio przeszkoleni.

Pracujcie na rzecz poprawy procesu wyborczego oraz wdrażania najlepszych praktyk wyborczych, jednak nie związujcie się z administracją wyborczą, rządową czy terytorialną.